

93 . Marginea | Județ: Suceava | Punct: Porcăreț | Anul: 2012

Anul: 2012

Cod RAN: 151139.02

Perioade: Evul Mediu

Epoci: Evul Mediu

Categorii sit: Apărare (construcții defensive)

Autori: Mugur Andronic

Instituții: Muzeul Bucovinei, Suceava

Raport

Săpăturile arheologice efectuate la Volovăț¹, în cursul lunii septembrie a anului 2012, au putut să se constituie ca un debut al cercetării unei foste fortificații de refugiu, din lemn și pământ.

Tentația deosebită a cercetării acestui sit arheologic a fost cu atât mai mare, cu cât exista și posibilitatea ca el să dateze de la mijlocul secolului al XIV-lea, în acest loc putând fi deci prima fortificație a Moldovei medievale, în curs de constituire, loc de refugiu pentru legendarul „descălecător” Dragoș și apropiații săi. În această ordine de idei, trebuie subliniat faptul că această speranță este alimentată în primul rând de distanța deosebit de mică, de circa trei kilometri, dintre fortificație și zona centrală a satului Volovăț, acolo unde știm tradițional că Dragoș își ridicase biserica sa din lemn (probabil de reședință nobiliară), ulterior mutată din porunca lui Ștefan cel Mare la Putna, unde există și astăzi. În plus, amplasarea sa, pe un teren asemănător unei platforme, spre marginile dealului Arșița, nu este tipică fortificațiilor preistorice, care erau amenajate pe înălțimi.

De altfel, conform unei vechi tradiții populare, consemnată de cunoscutul folclorist bucovinean, acad. Simion Florea Marian, în împrejurimile vestice ale Volovățului, sub poalele dealului Arșița, fusese ridicată de către Dragoș.

Adaptându-se la caracteristicile terenului, azi poiană, care pe laturile de sud și est are o cădere altitudinală de peste șase metri spre marginea pădurii de aici, în timp ce pe partea nordică panta terenului este destul de lină, vechii constructori au realizat un perimetru defensiv printr-o linie de palisadă ridicată pe un val de pământ, încă observabil, chiar și inițial de dimensiuni modeste. În fața intrării, practică spre vest, în direcția vârfului dealului Arșița, a fost amenajat cel mai masiv val, firește secondat de șanț, primul având încă o înălțime conservată de circa 1,50 m. În sfârșit, deoarece și latura nordică se dovedea neapărată natural suficient, aici s-au succedat trei linii defensive, unite în final în partea de jos, nordică, terminală, a valului intrării, deci cel vestic.

În urma practicării a mai multe casete și secțiuni, de dimensiuni diferite, s-au făcut câteva observații:

Solul în situl cercetat la Volovăț se prezintă ca un sol tipic de pădure, cenușiu deschis spre gălbui, uneori cu prezențe de mici pietre colțuroase, cu aspect de gresii nisipoase. Desigur, solul vegetal, redus ca profunzime, doar de circa 0,20 m, are o nuanță ceva mai închisă. În rest, diferențele de nuanță, în profunzime, sunt modeste, doar acolo unde a fost ridicată palisada fortificației, în funcție de fosta cantitate de masă lemnoasă, existând porțiuni de sol arse de la o nuanță albicioasă la gălbui și cărămiziu deschis, ceea ce a determinat și duriți diferite ale pământului. Tot în astfel de situații s-a remarcat și prezența cenușei, în straturi mai mult sau mai puțin groase, ea adesea „alunecând” cu timpul la adâncimi mai mari datorită găurilor făcute de rădăcini, râme, sau eventual și rozătoare.

S I a surprins urmele fostei palisade sub forma unor aglomerări de cărbune, și lut ars. În peretele său sudic s-a observat o lentilă destul de groasă de lut ars la cărămiziu, dar și grupări de cărbune, provenind prin fracturare de-a lungul timpului, din bucăți mai mari de la grinzi din lemn de rășinoase. Structura tipică, fibra, pentru lemnul de brad și molid, prezent și acum în pădurile zonei, s-a putut observa în dese rânduri în

bucățile mai mari de cărbune descoperite în diverse secțiuni. Mai mult, atât aici, cât și în cele mai multe cazuri de resturi de lemn carbonizat, s-a observat că fibra sa mergea paralel cu axul lungimii valului, ceea ce demonstrează că palisada s-a realizat – după opinia noastră – la modul cel mai simplist, nu cu bușteni ascuțiți la vârf, puși în picioare, îngropați în sol într-o înșiruire continuă, ca un gard, ci prin stivuirea pe verticală de trunchiuri, nu foarte groase, lungi estimativ de 4-5 m, ascuțite din două părți la capete, acestea intrând în șanțurile laterale, verticale, ale unor stâlpi de susținere, îngropați din loc în loc. Desigur, sistemul este cunoscut de mult timp pe continent și nu are rost să intrăm aici în amănunte.

Ceea ce este important aici, în S I, este faptul că s-a descoperit și o groapă dublă de stâlpi, plină cu cărbuni, incendiarea palisadei ducând la arderea întregii structuri lemnoase, chiar și parțial a lemnului lor, ce se afla îngropat la mai mică adâncime. Din măsurătorile noastre a rezultat că nivelul de jos al cărbunilor stâlpilor mergea până la -0,40 m, iar diametrul fiecărei aglomerări de resturi organice era în jur de 0,20 m. Este de bănuț, după opinia noastră, că partea îngropată a lor, spre ascușul stâlpilor, nefiind arsă a putrezit, a dispărut total de-a lungul veacurilor și desigur și vârful coamei valului a fost treptat aplatizat.

Cu excepția urmelor simplului foc făcut în aer liber în incinta fortificației, identificat în S III, deși zona centrală a beneficiat de mai multe secțiuni, nu s-au descoperit complexe arheologice legate de posibilitățile de adăpostire aici și deci nici inventar arheologic.

Fără să extindem prezentarea, care va fi publicată în extensie cu alt prilej, menționăm că ultima secțiune de control, de mici dimensiuni, S XVI, unica plasată „extra muros”, undeva în fața fostei intrări în fortificație, pentru eventuala surprindere de resturi arheologice, în speță ceramică necesară datării complexului, a avut drept câștig informațional descoperirea doar de bucăți mici de cărbuni, dovadă a activității și prezenței umane în apropiere, desigur credem că aparținând perioadei de construcție a fortificației.

În funcție de suprafața sa, de peste 6.000 de mp, putem estima că aici se puteau adăposti în condiții improvizate, cu aproximație, maxim 2-2.500 de luptători, firește mai puțini în condițiile prezenței și a unui număr însemnat de cai.

Impresia generală este că această construcție a fost făcută în mare grabă, în disperare de cauză, sub presiunea evenimentelor, fiind deci comandată de împrejurări de gravitate și urgență maximă. Este deci o fortificație de refugiu ocazional și faptul că în urma incendierei sale nu a mai fost refăcută, din lipsă de interes, converge spre aceeași bănuială, după întemeierea țării Volovățul nemaı având importanță politică și militară.

Lipsa unor construcții – fie și din lemn – cât de simple, de adăpost chiar și temporar, are aceeași semnificație.

În fine, pentru datarea sitului, s-a înaintat deja un eșantion de cărbune arheologic prin metoda carbonului radioactiv, la laboratorul specializat din Poznan, Polonia, urmând ca pe viitor să se facă apel și la un alt centru specializat, spre comparaire.

Note

- 1. Până acum câțiva ani, locul aparținea administrativ de comuna Volovăț.

Informații suplimentare online

[Raportul 5007 din cronica.cimec.ro](http://raportul5007.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.hartă.folosind.Mapserver.Cimec.ro)